

Posudek bakalářské práce

Název práce: Náboženství v SSSR – postavení náboženských a konfesních skupin v RSFSR a SSSR (1918 – 1991)

Autorka práce: Alexandra Semina

Autorka ve své bakalářské práci přehledně shrnuje nejdůležitější proměny postojů a přístupů představitelů politické moci v Sovětském svazu vůči náboženské víře, vůči věřícím a vůči náboženským institucím. Zaměřuje pozornost především na křesťanství, a to zejména na většinovou pravoslavnou církev, ostatní náboženské skupiny jsou pojednány pouze okrajově.

V úvodu autorka stanoví své badatelské cíle a nastiňuje zvolené postupy. V následujících pěti oddílech zhruba člení sledované období (od roku 1918 do roku 1991) na jednotlivé etapy podle panujících politických poměrů a podle rozhodující strategie vládních činitelů ve vztahu k náboženství, církvi a věřícím. Jedná se o období od počátku sovětské vlády do plného uskutečnění Stalinovy politiky, dále o léta druhé světové války, pak období vlády Nikity Chruščova a nakonec o změny v období takzvané perestrojky (přestavby hospodářského mechanismu, spojené s funkčním obdobím M. Gorbačova).

Autorka vychází z poměrně širokého okruhu relevantní odborné literatury, která mapuje téma předložené bakalářské práce v jednotlivých dějinných obdobích. Na jednotlivých legislativních opatřeních, přístupech a postojích sovětské vlády vůči církvi a věřícím ukazuje nejdůležitější ohniska a témata ideologického střetu a strategii postupu komunistické vlády vůči náboženským institucím.

Vzhledem k tomu, že autorka věnuje značnou pozornost rozdílům ve způsobech perzekuce diskriminace (případě tolerance) ze strany vlády vůči církvi a věřícím, nabízí na ploše předložené bakalářské práce plastickou mapu náboženské situace v Sovětském svazu, a zároveň komplexní nástin jednotlivých podob ateizační propagandy komunistického režimu.

Autorka se snaží věcně rekapitulovat a analyzovat historická fakta. Ukazuje velmi názorně, jak se poměrně překvapivě měnila strategie komunistické vlády v boji proti náboženské víře, která místy nabývala podoby pragmatické kooperace - tam a tehdy, kdy se tato kooperace jevila jako výhodnější model vzájemných vztahů mezi státem a církví.

Práce je psána jako dílčí tematická sonda do konkrétní problematiky v rámci náboženských dějin na území bývalého Sovětského svazu. Používá především ruskojazyčných zdrojů, primárních i sekundárních, pracuje též s relevantními internetovými zdroji. Autorka s těmito zdroji pracuje kriticky a je zřejmé, že se s problematikou důkladně seznámila.

V práci žel zůstaly desítky gramatických a syntaktických chyb, ale to je nedostatek zajisté tolerovatelný. Za jistou slabinu práce považují její téměř výlučně popisný charakter. Autorka danou problematiku pečlivě mapuje a dokumentuje, ale nemá odvahu k zásadnější zobecňující

interpretaci, která by sledovanou látku zasadila do obecnějších souvislostí, rozčlenila podle obecnějších kritérií, porovnávala s analogickými skutečnostmi v jiných kontextech atd. Autorka jen výjimečně přechází od kritické analýzy faktografie k interpretaci a vědeckému hodnocení (nemám samozřejmě na mysli hodnocení morální).

Práce splňuje požadavky kladené na badatelský projekt na úrovni bakalářské práce a její závěry jsou přesvědčivě doloženy. Navržené hodnocení A až B.

Otázky k rozpravě:

Co si myslíte o nápadném rozdílu v úspěšnosti ateizační propagandy v Sovětském svazu a v Československu (tedy ve dvou kontextech, se kterými jste dobře obeznámena)?

Domníváte se, že tvrdší metody pronásledování církvi v Sovětském svazu paradoxně spíše prospívaly (morální kredit, úcta k mučedníkům atd.)?

Jak byste charakterizovala hlavní důsledky desetiletí komunistické prezekuce církve v dnešním Rusku?

V Praze, 7. Zář 2019

Prof. Pavel Hošek Ph.D.